

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-250 30 00
www.hkr.se

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för Grundlärare med inriktning mot
arbete i fritidshem - erfarenhetsbaserad
HT 2022
Fakulteten för lärarutbildningen

Fritidshemmets fria utelek – en plats för konflikter!

En observationsstudie om
konflikters platser och
omständigheter.

Nahom Kiflay & Jesper Eliasson

Författare

Nahom Kiflay & Jesper Eliasson

Titel

Fritidshemmets fria utelek – en plats för konflikter!

En observationsstudie om konflikters platser och omständigheter.

Engelsk titel

Free outdoor play in the afterschool program – a place of conflicts!

An observational study of the locations and circumstances of conflicts.

Handledare

Patrik Ehrlöw

Bedömande lärare

Anders Eklöf

Examinator

Sara Lenninger

Sammanfattning

Vi har med denna forskningsstudie försökt ta reda på var elevers konflikter sker i fritidshemmets fria utelek och under vilka omständigheter de gör det.

Med den grundade teorin som teoretisk utgångspunkt har vi genomfört en kombination av semi-strukturerade och strukturerade observationer.

Våra observationer har inriktat sig mot den fria uteleken på fritidshemmet för elever som går i förskoleklass.

Resultaten från våra observationer har vi delat upp för att besvara våra två forskningsfrågor.

Den första forskningsfrågan gällande var konflikterna i fritidshemmets utemiljö sker gav följande resultat: De flesta konflikter mellan elever i den fria uteleken på fritidshemmet sker på platser med villkor att följa en allmänt accepterad regelbok.

Den andra forskningsfrågan gällande vilka omständigheter som råder på dessa platser gav följande resultat: På platserna i fritidshemmet där de flesta konflikter sker har omständigheterna begränsningar. Dessa begränsningar kan exempelvis handla om yta eller material.

Utifrån dessa resultat kan vi i vår forskningsstudie dra följande slutsats:

De flesta konflikter, mellan elever, i den fria uteleken på fritidshemmet sker på platser med villkor att följa en allmänt accepterad regelbok med omständigheter som är begränsade.

Ämnesord

Fritidshem, Fri utelek, Grundad teori, Konflikter, Observation, Omständigheter, Platser

Author

Nahom Kiflay & Jesper Eliasson

Title

Free outdoor play in the afterschool program – a place of conflicts!

An observational study of the locations and circumstances of conflicts.

Supervisor

Patrik Ehrlöw

Assessing teacher

Anders Eklöf

Examiner

Sara Lenninger

Abstract

We have with our research study tried to find out in which places the most amount of conflicts occur in the afterschool program and under which circumstances these conflicts occur.

With the use of grounded theory we have carried out a combination of semi-structured and structured observations.

These observations have been focused on the play-time of students outside in the afterschool program.

The results of our observations are split up in order to answer our two research questions.

The first question regarding the places of conflict outside in the afterschool program, gave us following result: The most amount of conflict in students free play-time outside in the afterschool program are places with the condition to follow a well recognized rulebook

The second question regarding the circumstances of the free play-time in these places gave

us the following result: On the places where the most conflict occur in the afterschool

programs free play-time, the circumstances have limitations.

With these results in mind we can with our research study draw the following conclusion.

The most conflicts between students in the free-play time outside in the afterschool program, occur in places that have a condition to follow a well recognized rulebook with circumstances that have limitations.

Keywords

Afterschool program, Free outdoor play, Grounded Theory, Observation, Circumstances, Places

Innehållsförteckning

Inledning	7
Bakgrund	8
Konflikt.....	8
Fri utelek	9
Syfte och frågeställning	10
Tidigare forskning	10
Teoretiskt perspektiv	12
Metod	14
Insamlingsmetod	14
Urval.....	16
Genomförande	17
Etiska överväganden	18
Tillförlitlighet	19
Redovisning av resultat & analys	20
På vilka platser i den fria uteleken sker elevernas konflikter?	21
Under vilka omständigheter sker konflikterna på de platserna?	26
Diskussion	35
Metod	40
Framtida studier.....	46
Källförteckning	48
Bilaga 1	50
Bilaga 2	51
Bilaga 3	52
Bilaga 4	53
Bilaga 5	54

Inledning

Konflikter är en del av vardagen för oss människor, och i synnerhet för barn (Jensen, 2013). Då barn spenderar stora delar av sin vardag i skolan och på fritidshemmet är det naturligtvis även där som många konflikter uppstår. Vår forskningsstudie har inriktat sig specifikt mot fritidshemmet som är en verksamhet där leken har en central roll (Skolverket, 2022). Enligt Power (2000) medför leken konflikt som uppenbar konsekvens där faktorer som exempelvis leksaker, missförstånd, rollfördelningar eller regler kan representera vanliga katalysatorer. Enligt en studie gjord av Cupach, Canary och Spitzberg (2009) hamnar barn i genomsnitt i konflikt sju gånger per dag. Dessa konflikter kan uppstå på olika platser eller miljöer som exempelvis vid skolgårdens klätterställning, på fotbollsplanen eller i sandlådan.

Eftersom det saknas konkret data på var de flesta konflikterna mellan elever i fritidshemmet uppstår kan vår forskningsstudie bli ett startskott för att täcka denna kunskapslucka. Plats eller miljö är sällan den enda komponenten eller faktorn kring en konflikt. Ytan eleverna är på, elevantalet eller lärartätheten är exempel på förutsättningar eller omständigheter som kan påverka mängden konflikter. Just därför har vi även valt att ta reda på under vilka omständigheter som dessa konflikter uppstår.

I läroplanen för fritidshemmet står det att eleverna ska ges “möjlighet till att utveckla sin förmåga att samarbeta och kommunicera” (Skolverket, 2022). Det går även att läsa i det centrala innehållet, att undervisningen på fritidshemmet ska behandla följande innehåll:

- Demokratiska värderingar och principer, i sammanhang som är bekanta för eleverna. Hur gemensamma beslut kan fattas och hur konflikter kan hanteras på ett konstruktivt sätt.

För att elever ska kunna lära sig att hantera konflikter på ett konstruktivt sätt behöver de få stöd av pedagogerna som jobbar på fritidshemmet. Med vår forskningsstudie får ledningsgrupper och pedagoger på skolor insikt samt kunskap

om var de flesta konflikterna sker samt omständigheterna kring dessa. Forskningen som vi bedrivit är den första av sitt slag. Detta har i kombination med det teoretiska perspektivet, grundad teori, bidragit till att en helt ny och unik teori skapats. Med hjälp av resultaten från studien kan skolor få stöd i det löpande arbetet kring konflikter i fritidsverksamheten. Kunskapen som erhålls från studien, kan bidra till att ledningsgrupper och pedagoger erbjuder ett anpassat stöd kring platserna där flest konflikter sker i den fria uteleken. Detta då kunskapen om var och omständigheterna kring konflikterna erhållits. Det kan bidra till att pedagoger lär sig stödja elever till att kunna lösa konflikter med kamrater verbalt, vilket är en del av Skolverkets allmänna råd som riktar sig mot anställda på skolor (Skolverket, 2014). Vår forskningsstudie har inte försökt ta reda på varför konflikter uppstår, hur dessa uppstår eller på något sätt syftat undvika eller stävja de. Utan vi har velat ge skolor insikten om var konflikterna sker i den fria uteleken och omständigheterna kring de. Utifrån den insikten kan skolorna själva utforma strategier, metoder, eller planeringar för hanteringen av konflikter.

Bakgrund

Konflikt

En konflikt kan förklaras med att två eller fler parter hamnar i någon slags tvist med varandra. Denna tvist kan grunda sig i värderingar, mål, behov eller handlingar som är oförenliga mellan parterna. Oberoende av grad, storlek eller betydelse är en av parterna vid denna tvist ovillig att möta den andra (Hakvoort, 2020). Begreppet konflikt har sitt ursprung från latin och ordet conflictus som betyder sammanstötning (Svedberg, 2021). Den svenska akademins ordlista (2015) beskriver ordet konflikt som en motsättning, tvist eller strid. Likt dessa beskrivningar associeras ofta begreppet konflikt med något negativt vilket det nödvändigtvis inte behöver vara. Enligt Hakvoort (2020) kan konflikter exempelvis skapa möjligheter för förändring och utveckling.

Av våra erfarenheter som arbetande personal i fritidshemmet har vi upptäckt att konflikter kan bidra med utveckling, lärdom och ha en positiv effekt för den framtida relationen mellan de berörda genom att ändra synsätt om företeelsen. Från ett synsätt om konflikter som destruktiva och problematiska, där personal som arbetar inom skolan och fritidshemmet försöker undvika dessa. Till att i stället försöka hjälpa eleverna med att ge de verktyg för att kunna hantera och ta sig an konflikterna som oundvikligen kommer att uppstå (Jensen, 2013).

Det vi har definierat som en konflikt under våra observationer är när vi kunnat urskilja en oenighet eller tvist mellan de olika parterna. Det innefattar både verbalt och fysiskt.

Fri utelek

Informell lek eller som den oftare benämns "fri lek" är en lek där det är elevernas enskilda intressen som styr vad de vill göra. Leken är inte styrd eller tillhandahållen av någon vuxen (Pihlgren, 2019). I vår studie har vi alltså observerat lek utomhus på skolgården som eleverna själva valt att leka och som därtill inte varit uppstyrd av en pedagog.

Riktlinjerna för vad som definieras som fri lek och hur involverad en pedagog kan vara går dock isär. Pihlgren (2019) menar på att en pedagog kan erbjuda elever material och miljö som de sedan själva styr över vilket fortfarande bevarar den fria leken. Bengts och Gårdsäter (2012) skriver däremot att fri lek måste innebära att eleverna själva styr var, när och hur leken ska gå till utan någon påverkan från pedagog. Det går emot vad Pihlgren (2019) skriver, att pedagoger kan vara aktiva i elevernas fria lek.

I vår studie har vi gått i Pihlgrens linje och klassat det som fri lek, även om pedagoger tagit fram material, ordnat miljö eller deltagit i elevernas fria lek. Detta då urvalet annars riskerat att bli alldeles för litet vilket kunnat göra empirin otillräcklig för att genomföra denna studie.

Syfte och frågeställning

Syftet med denna forskningsstudie är att erhålla kunskap om platser för konflikter som kan bidra och ge skolor stöd i det löpande arbetet kring konflikter i fritidsverksamheten.

På vilka platser i den fria uteleken sker elevernas konflikter?

Under vilka omständigheter sker konflikterna på de platserna?

Tidigare forskning

Vestal & Aaron Jones (2004) beskriver pedagogers betydelser i och omkring konflikter samt hur konflikter kan hanteras och lösas. I studien har pedagogerna fått genomgå en utbildning på högskolenivå gällande konflikthantering vilket sedan ska vara direkt användbart rent praktiskt i verksamheten. Resultaten av studien pekar på att personal med denna utbildning kan bistå barnen med fler lösningar till konflikterna som uppstår samt att dessa lösningar är betydligt mer anpassade efter den specifika situationen (Vestal & Aaron Jones, 2004). För att denna insikt ska ha relevans i skola och fritidshem så behöver pedagoger med de ovannämnda kompetenserna befinna sig vid de platser där flest konflikter uppstår. Vestal & Aaron Jones (2004) studie diskuterar vilken påverkan pedagoger har på en konflikt vilket är en relevant aspekt för vår studie, i synnerhet frågeställningen gällande olika omständigheter kring en konflikt.

Majorano, Corsano & Triffonis (2015) studie syftar att undersöka förskolebarns konflikter i italienska förskolor. Likt vårt val av metod har denna studie gjorts genom att bedriva observationer, dock med skillnaden att barnen går i förskola och inte i förskoleklass. Observationerna genomförs både kring den styrda och den fria leken samt vid de olika mat-tillfällena. Resultaten indikerar att de flesta

konflikterna äger rum vid den fria leken medan det uppstår först konflikter vid de styrda lekarna. Utifrån den data som forskarna presenterar kan man konstatera att den fria leken står för strax under fem gånger så många konflikter som den uppstyrda (Majorano, Corsano & Triffoni, 2015). Vi kan med resultaten från denna studie göra ett bättre antagande kring vilken del av elevernas fritidshemtid som det kan vara mest gynnsamt att samla data från. Om man utifrån denna studie jämför den fria leken med den styrda leken innebär det att vi troligtvis kan samla betydligt mer data från den fria leken. Denna tillgång blir då en av flera olika relevanta faktorer att ha i åtanke i samband med övervägandet av våra urval och avgränsningar. Ytterligare en tillgång med denna studie är att man kan jämföra hur det ser ut i Sverige och om miljön eller platserna där de flesta konflikter äger rum kan likställas med den italienska förskolan.

Gloeckler & Casells (2012) artikel belyser miljöns betydelse rörande hanteringen av konflikter i den fria leken. Utifrån deras studie, som visserligen är gjord inomhus, kan pedagogers planering av yta samt hur de sprider ut och placerar föremål bidra till en minskning av antalet konflikter. Bland annat lyfts exemplet att sprida ut föremål och material i olika rum. Studien visar att de flesta konflikterna sker på grund av att eleverna vill vara på samma yta samt att de vill åt samma föremål vid den fria leken. Vi syftar till att undersöka på vilka platser och omständigheterna kring att konflikterna sker. Genom att ta reda på vilken plats konflikterna sker på, går det sedan att jämföra med om ytan och föremål är en omständighet kring att konflikten sker på den specifika platsen.

Lago & Elvstrands (2019) artikel behandlar social exkludering på fritidshemmet. Resultaten visar att det är eleverna själva som förhandlar villkoren för inkludering och exkludering i den fria leken. Detta då, det ofta är en utebliven eller sporadisk lärarnärvaro. Det kan innebära att enskilda elever hamnar i utsatta situationer. Dessa exkluderingssituationer kan i förlängningen utvecklas till mobbning om de upprepas över tid (Lago & Elvstrand, 2019).

Teoretiskt perspektiv

Vi har i tidigare avsnitt förklarat och redogjort för hur vi definierar en konflikt. Med de beskrivningarna som utgångspunkt har vi bedrivit våra observationer. Dessa observationer har kunnat besvara frågorna gällande var de flesta konflikter uppstår och under vilka omständigheter dessa sker. Till vårt förfogande har vi behövt en teoretisk utgångspunkt som använder data och empiri för att förklara verkligheten. En sådan som vi ansåg vara relevant för vår studie är den som kallas för grundad teori.

Grundad teori belyser vikten av empiriskt fältarbete där insamlingen av data är grundade i verkliga situationer. Grundad teori inleder med den empiriska forskningen som sedan ligger till grund för att nå teorier eller slutsatser (Denscombe, 2018). Vid forskning utifrån en grundad teori är det ytterst nödvändigt att man har ett öppet sinne och inte låter hypoteser styra grundprocessen. Rent konkret så krävde det i vårt fall att åsidosätta våra tidigare erfarenheter, antaganden eller föreställningar kring konflikter i fritidsverksamheten under tiden vi genomförde observationerna. Inga förutfattade teorier eller det vi ansåg vara relevanta föreställningar skulle på något sätt få diktera resultatet.

Enligt Bryman (2018) finns det två centrala drag som utmärker grundad teori. Det första är ett induktivt angreppssätt och beskrivs som en process där man drar generella slutsatser och bygger teorier baserat på resultaten av en forskningsansats. Motsatsen till det induktiva angreppssättet kallas för deduktivt och innebär att teorier föranleder resultaten. Det andra centrala draget är det iterativa synsättet som ter sig som en kombination av det induktiva och deduktiva angreppssättet. Det iterativa arbetssättet är den ständigt cykliska process mellan insamling av data, sammanställning av data och analys av data (Bryman, 2018).

Vid denna process utgör kodning en av de viktigaste komponenterna i den grundade teorin. Vi har utgått från Strauss & Corbin (1990) vars tillvägagångssätt bygger på tre olika former av kodning som sker stegvis. Den första kallas för öppen kodning och går ut på att sortera data och ge begrepp som sedan kan

omformuleras till kategorier. Nästa steg är den axiala kodningen där man enligt Strauss och Corbin (1990) ska använda de öppna koderna för att upptäcka kopplingar mellan de olika kategorierna. Det avslutande steget benämns som selektiv kodning där man identifierar en kärnkategori som är den röda tråd eller centrala del som binder samman samtliga kategorier (Strauss & Corbin, 1990).

Trots att grundad teori förknippas med kvalitativ data kan den, enligt Denscombe (2018), även tillämpas på kvantitativ data. En av fördelarna med grundad teori är att den är väldigt lämplig för småskalig forskning, vilket detta arbete faller inom ramen för. En annan fördel, är vikten av att man koncentrerar sig på en speciell situation, händelse eller grupp. I vårt fall representerar det fritidsverksamheten, konflikter och elever. Eftersom vi har observerat mänsklig interaktion och praktiska aktiviteter var grundad teori ett användbart tillvägagångssätt (Denscombe, 2018).

Precis som vilken annan teori som helst finns det vissa invändningar mot den grundade teorin. En av invändningarna handlar enligt Denscombe (2018) om kontext och syftar på risken att kontextuella faktorer förbises när teori ska genereras ur data. Dessa kan exempelvis innefatta sociala, ekonomiska eller politiska faktorer. En annan invändning är komplexiteten kring grundad teori som på förhand kan vara avskräckande (Denscombe, 2018). Den systematiska process gällande analys av data kan anses komplex vilket kan påverka inställningen mot användandet av grundad teori. En avslutande kritik mot grundad teori är att resultatet enbart avser det urval som studerats. Grundad teori syftar alltså inte att generalisera urvalet till en större population (Denscombe, 2018).

Sammantaget föll vårt val på grundad teori som teoretisk utgångspunkt eftersom vår forskningsstudie behandlat något nytt. Vår studie behandlar ett ämne som tidigare inte undersökts i fritidshemsverksamheten. Detta är även i linje med Denscombe (2018) som menar att grundad teori är en lämplig strategi när syftet är att utforska ett nytt ämne och få nya insikter eller producera nya teorier.

Metod

I följande avsnitt presenteras vår metod som innefattar vårt val av insamlingsmetod, urval, genomförande, etiska överväganden samt våra tankar kring studiens tillförlitlighet. Däremot kommer analysen av det insamlade material att förtydligas i samband med presentationen av resultat. Eftersom vi i enlighet med vårt teoretiska perspektiv, grundad teori, haft ett iterativt angreppssätt så valde vi en sådan struktur kring det analytiska tillvägagångssättet.

Insamlingsmetod

Studiens syfte var att erhålla kunskap om platser för konflikter som kan bidra och ge stöd till skolor i det löpande arbetet kring konflikter i fritidsverksamheten. För att kunna uppnå det har vi behövt ta reda på var och under vilka omständigheter elevernas konflikter sker på dessa platser. Vi har behövt kombinera vår datainsamling med olika variationer av vår övergripande metod. Denna övergripande metod har varit att genomföra observationer. Observationerna bistod med kvantitativa resultat kring antalet konflikter som ägde rum på respektive plats. Dessutom även kvalitativa beskrivningar på de omkringliggande omständigheterna som rådde vid en konflikt. Beskrivningarna handlar exempelvis om den yta eller det material som använts på platsen där konflikten ägt rum. Anledningen till att vi valde att kombinera det kvantitativa med det kvalitativa var att det skulle bidra med en klarare och mer fullständig bild av resultaten i vår studie. Enligt Denscombe (2018) kan den data som samlats in i kombination, både komplettera varandra och bidra med fler perspektiv vilket i förlängningen ger en mer omfattande överblick.

Utöver valet att kombinera kvantitativ observation med vissa inslag av kvalitativ observation använde vi en strukturerad och semi-strukturerad form av observation. Strukturerad observation, eller systematisk observation som det även kallas, är en metod som behandlar systematiska iakttagelser av situationer utifrån explicita kategorier (Bryman, 2018). Dessa situationer hade skett, oavsett om

undersökningen genomförts eller ej. Kategorierna som observationen utgår ifrån ska finnas uttryckta i ett observationsschema. Det är ett schema som innehåller en lista med punkter som ska observeras. Alla observatörer använder identiska scheman för att deras uppmärksamhet ska vara riktad mot samma saker. Detta för att undvika forskarens egen perception av händelser och situationer (Denscombe, 2018).

Denna form av observation skiljer sig från den semi-strukturerade, som är mer öppen. En semi-strukturerad observation bygger på att forskaren har färdiga frågeställningar, dessa är dock svåra att förutspå (Gillham, 2008). I vårt fall var det de specifika platserna och omständigheterna som vi initialt behövde fastställa, innan vi kunde utforma ett fullständigt observationsschema. Den första observationen blev således semi-strukturerad med ett observationsschema utan varken platserna på skolgården eller de olika omständigheterna. När dessa sedan var identifierade kunde vi göra om vårt observationsschema och därefter utföra strukturerade observationer.

Vi har, som tidigare redogjorts, utgått ifrån den grundade teorins två centrala drag som innefattar det induktiva och iterativa angreppssättet. Det induktiva angreppssättet handlar om att vi skulle låta resultaten av våra observationer styra vår teori. Tillsammans med ett iterativt angreppssätt behövde vi utsätta våra resultat för prövningar genom att återigen samla data i syfte att antingen stärka eller slå hål på en potentiell teori. Detta för att säkerställa att den potentiella teori som resultatet bidragit med verkligen är hållbar och korrekt (Bryman, 2018). För att tydliggöra, möjliggör det induktiva angreppssättet en potentiell teori som man sedan utifrån ett iterativt arbetssätt kan testa eller bepröva.

Vi har i vår studie avgränsat oss till att undersöka och observera den fria leken som skett utomhus. För att denna studie skulle bli genomförbar rent praktiskt, ansåg vi att denna avgränsning vara högst nödvändig. Efter den första avgränsningen använde vi teoretiskt urval vilket kan jämföras med avgränsningar, däremot är det karaktäristiskt för grundad teori. Teoretiskt urval har fem grunddrag. Dessa är att forskaren avsiktligt valt platsen, urvalet är kumulativa, det har ett fördjupat fokus, det ska finnas en viss flexibilitet samt att urvalet växer

fram (Denscombe, 2018). I praktiken innebar det att vi tog beslutet att observera samtliga förskoleklasserna för att inte behöva välja vilken av klasserna som skulle observeras. Om vi hade valt en av klasserna hade vi även gått miste om en hel del data samt att den data enbart hade representerat en klass och skulle således bli otillförlitlig. En annan anledning till att vi valde den fria uteleken var att vår närvaro som observatörer blir mindre påtaglig. Utomhus kunde vi observera från avstånd och på så sätt smälta in bättre i miljön jämfört med de mer begränsade ytorna vid lekar inomhus.

Vid observationerna kring den fria uteleken använde vi oss av ett anpassningsbart observationsschema, se bilaga 1. Vi valde också att ha en karta, se bilaga 2, över skolgården. Den hjälpte oss med att få en överblick över skolgårdsmiljön samt dess platser. Kartan i kombination med observationsschemat, användes i syftet för att kunna markera platserna samt omständigheterna kring konflikterna. Det gjorde vi genom att sätta en markering på platsen samt anteckna stödord angående omständigheterna för konflikten. Efter den första observationen skapade vi en mall som blev vårt observationsschema inför resterande observationer, se bilaga 3.

För att vårt observationsschema skulle fungera så bra som möjligt när vi skulle ut och observera, genomförde vi först en pilotstudie på en av våra arbetsplatser. Anledningarna till det var flera. Bland annat hade ingen av oss utfört en observation på detta sätt tidigare. Genom att vi utförde pilotstudien, fick vi värdefull erfarenhet inom flera aspekter. Bland annat i hur vi skulle placera oss för att inte påverka den naturliga miljön samt hur vi skulle anteckna för att få med all viktig data från våra observationer.

Urval

Observationerna genomfördes med den yngsta elevgruppen i vårt skolsystem. Följaktligen går eleverna i förskoleklass vilket innebär att samtliga befinner sig omkring samma ålder. Detta för att i ett så tidigt stadie som möjligt, med hjälp av resultaten, kunna utveckla fritidsverksamheten under deras kommande år på låg och mellanstadiet. Elevantalet per klass vi hade att förhålla oss till varierade men befann sig inom ramen mellan 20–30 elever.

Genomförande

Vi har använt oss av en kombination av kvantitativ och kvalitativ data i syfte att öka tillförlitligheten i vår studie. Enligt Denscombe (2018) kan detta beskrivas som träffsäkert då kombinationen av data kan övertyga forskaren om att resultaten är riktiga. En annan fördel med detta val är att det bidrar till att skapa en mer fullständig och komplett bild av det som studeras. Främst genom att man tillåter olika perspektiv att belysas vilket resulterar i en mer allomfattande bild. Ytterligare en fördel är att kombinationen bidrar till att fördjupa och utveckla analysen än mer (Denscombe, 2018).

Innan vi påbörjade vår undersökning genomförde vi en pilotstudie på en av våra arbetsplatser. Vi utförde pilotstudien under en eftermiddag på fritidshemstid och tidsåtgången var cirka tre timmar. Pilotstudiens syfte var att kunna se hur det praktiska utförandet skulle förhålla sig till den teoretiska planeringen. Vi ansåg också att reliabiliteten samt interbedömarreliabiliteten skulle bli högre (NE, U.Å). Detta då vi kunde justera och korrigera vår planering inför den inledande observationen. Exempel på dessa justeringar var hur vi strategiskt skulle placera oss i utemiljön. Genom att vi stod jämsides med varandra och inte på olika platser på skolgården minskade risken för att vi skulle göra olika observationer. Vi sammansvetsade även vårt sätt att anteckna med hjälp av stödord samt insåg betydelsen av att ha identiska observationsscheman. Pilotstudien bidrog med både erfarenhet samt möjlighet till att öka reliabiliteten och interbedömarreliabiliteten för studien.

Observationerna utförde vi under tre separata dagar på fritidshemstid. Observation ett och två varade i tre timmar medan den tredje observationen varade fyra timmar. Anledningen till att den tredje observationen blev en timme längre var att fritidshemmet hade en utedag på den aktuella observationsdagen. För att stärka validiteten har samtliga elever som observerats varit förskoleklass elever och därav befunnit sig i relativt jämbördig ålder. Med undantag för de berörda eleverna informerade vi föräldrar och personal på skolan, både att vi skulle genomföra observationer och vad vi ämnat att observera. Våra observationer har bedrivits systematiskt där vi registrerat varje konflikt utifrån den definition av konflikt som

vi tidigare redogjort för. Enligt Denscombe (2018) blir observationen på så sätt effektiv och tillförlitlig vilket är fördelaktigt. Vidare menar han å andra sidan att nackdelarna är att tolkningarna kan bli förenklade och att själva närvaron påverkar miljön.

Våra observationer samt resultaten från de, har lett oss fram till att vi format teorier kring varför det sett ut på ett visst sätt. Dessa teorier har med det sagt inte behövt stämma överens med realiteten, utan har eventuellt kunnat vara sammanträffanden eller på något annat sätt missvisande. Följaktligen har vi använt oss av det iterativa perspektivet och prövat dessa teorier ytterligare en gång i syfte att stärka validiteten. Genom att genomföra observation återigen men med vår teori i åtanke.

Etiska överväganden

Kring detta forskningsarbete har det funnits en hel del etiska aspekter att ta hänsyn till. Det första etiska övervägandet var kopplat till vår observation och huruvida vi skulle använda oss av att filma med hjälp av en kamera. Enligt Vetenskapsrådet (2017) kan videoinspelning inkräkta på elevernas integritet då det finns en stor chans att individerna identifieras. Trots att detta kunnat öka tillförlitligheten av observationerna valde vi att avstå från att filma. En annan etisk avvägning var att inte delge namnen på eleverna som vi observerat. Anonymiteten gör det omöjligt att härleda en viss aktion eller ett agerande till en specifik individ. Enligt Vetenskapsrådet (2017) är anonymisering av uppgifter många gånger en förutsättning för att en studie ska godkännas.

Ytterligare ett etiskt övervägande handlade om vår roll vid observation. I och med krav på samtycke skickade vi ut ett missivbrev om vad vi skulle observera till skolpersonal såväl som vårdnadshavare, se bilaga 5. Detta skulle i praktiken kunna innebära att vissa elever fått information från sina vårdnadshavare om vår observation. Utifrån hur det såg ut vid observationerna fick vi dock intrycket att eleverna, antingen glömt bort den informationen, alternativt inte fått den

överhuvudtaget. Om eleverna hade glömt informationen kan det bero på att missivbrevet skickades ut ett par veckor innan observationen utfördes. I vår studie har vi således utgått ifrån att eleverna inte var medvetna om att vi var på skolan för att observera konflikter. När eleverna inte är medvetna om vad vi observerar ger det oss möjlighet till att hålla en viss distans som enligt Denscombe (2018) är baserat på skäl grundade i anständighet och lämplighet. När elever väl kom fram och frågade vilka vi var berättade vi att vi kom från en annan skola, och att vi var där för att se hur deras skola såg ut. Anledningen till att vi inte berättade vårt syfte för eleverna var av anständighets- och lämplighetsskäl, eftersom vi i så hög utsträckning som möjligt ville bibehålla deras naturliga miljö (Denscombe, 2018). I nästa avsnitt om tillförlitlighet kommer vi gå in närmre på den naturliga miljön.

Placeringarna under observationerna var av vikt då vi strävade efter att undvika interaktion med eleverna. En del var för att vi ville bibehålla den naturliga miljön för eleverna. En annan del var att vi inte ville att eleverna skulle uppleva att vi inkräktar på deras miljö, händelser eller interaktioner mellan varandra. Detta då det kan påverka eleverna och fria lekens skeenden (Vetenskapsrådet, 2017).

Vår roll vid eventuella konflikter var ett annat etiskt övervägande vi behövde ta hänsyn till. Om eventuella konflikter skulle vara en risk för elevernas hälsa eller säkerhet skulle vi tveklöst ingripa. Detta för att förhindra att eleverna skulle ta skada. En anledning till att vi möjligen skulle förbli passiva, var om vi urskilt att en pedagog var på väg till platsen för att ingripa i elevernas konflikt.

Tillförlitlighet

Att genomföra observationer har fört med sig en del faktorer som kunnat påverka tillförlitligheten i vår studie. Vi kommer här att lyfta de faktorer som vi behövt ha i åtanke när vi analyserat och diskuterat kring våra resultat.

Efter att inledningsvis använt oss av en semi-strukturerad observation fortsatte studien med observationer som kallas för strukturerade. Strukturerade observationer eftersträvar att bibehålla miljöns naturlighet. Det innebär att

forskaren ska sträva efter att smälta in i bakgrunden och att bli ignorerad av de som ska observeras (Denscombe, 2018).

Vi lade därför stort fokus på vår placering under observationen. Vi strävade efter att ha så diskret placering som möjligt, men ändå ha god överblick kring det vi observerade. Detta valde vi i syfte att undvika interaktion med eleverna vi observerade. Då vi ville påverka utvecklingen av det som observerades i så liten mån som möjligt, försökte vi att spendera lång tid på platsen. Detta för att göra vår närvaro mer naturlig. Vi försökte även klä oss strategiskt för att inte sticka ut rent visuellt.

En annan del är hur observationer påverkar människorna som observeras. När människor blir föremål för observationer är det inte ovanligt att en osäkerhet eller en oro trär fram. Detta påverkar naturligtvis sättet individerna agerar och reagerar på vilket följaktligen påverkar tillförlitligheten.

En annan reaktion handlar om människors vilja eller entusiasm att stå i centrum och bli observerade, vilket kallas för haloeffekt (Denscombe, 2018). Utöver dessa två faktorer finns det ytterligare en faktor som kallas för den självuppfyllande profetian. Här handlar det om att individer som observeras ändrar sitt beteende till att antingen försöka agera utifrån vad man tror förväntas av observatören eller med att agera tvärtemot (Denscombe, 2018).

Redovisning av resultat & analys

I detta avsnitt kommer vi att presentera, redogöra och analysera den data som vi samlat in från våra observationer. Detta eftersom den grundade teorin präglas av en iterativ process som innebär att man samlar data, sammanställer den och sedan analyserar den cykliskt i flera omgångar. Det betyder att när man analyserat datan, beger man sig ut för att samla ny data och systematiskt fortsätter den cykliska processen igen (Denscombe, 2018). Således kommer vi inleda med vår första frågeställning “på vilka platser i den fria uteleken sker elevernas konflikter?” Därefter kommer vi behandla den andra frågeställning gällande “under vilka omständigheter sker konflikterna på de platserna?”

På vilka platser i den fria uteleken sker elevernas konflikter?

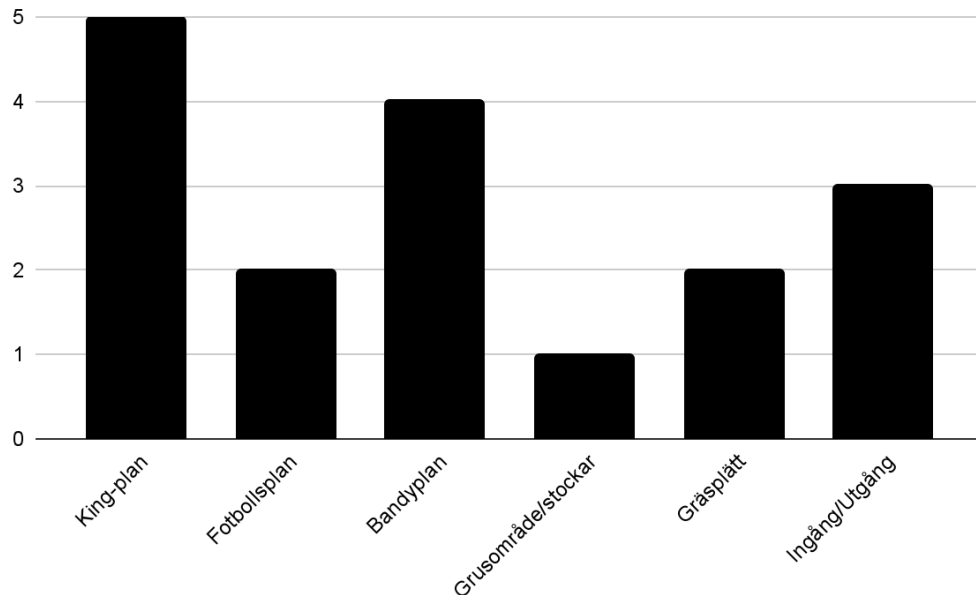

Diagram 1: Antal konflikter efter första observationstillfället

Vår första observation frambringade oss först och främst med sex olika platser på skolgården. Dessa platser har vi utifrån den grundade teorin öppet kodat med rubriker som förklarar varje enskild plats. Öppen kodning är en process som bland annat innebär att man med hjälp av begrepp kan formulera och kategorisera data (Strauss & Corbin, 1990). Utifrån diagram 1 kan man utöver antalet konflikter även tyda de platser där det skedde konflikter. Dessa var olika spelplaner där det utövades fotboll, bandy och king. En annan plats var stockarna och det grusområde som låg i nära anslutning. De avslutande platserna var gräsplätten och ytan vid in- och utgång.

Med datan från vår första observation kunde vi konstatera att det sammanlagt skedde 17 konflikter. Av dessa skedde de flesta på king-plan där det inträffade 6 konflikter. Vid grusområdet/stockarna skedde det minst antal konflikter med enbart 1 registrerad konflikt. På bandyplan skedde det 4 konflikter medan det vid

ingången/utgången skedde 3 konflikter. På fotbollsplanen och vid gräsplätten inträffade det 2 konflikter vardera.

I vår analys kunde vi enligt datan dra slutsatser att det skedde flest konflikter vid platserna där det utövades idrott i form av fotboll och bandy. Dessa två platser stod för 35% av samtliga konflikter efter vår första observation. Utifrån ett litet urval var detta inte tillräckligt för att dra någon slutsats. Således återvände vi för att genomföra ytterligare observationer men denna gång med dessa öppna koder som utgångspunkt. Inför andra observationen tog vi med oss dessa koder, i form av de olika platserna, som referenspunkter.

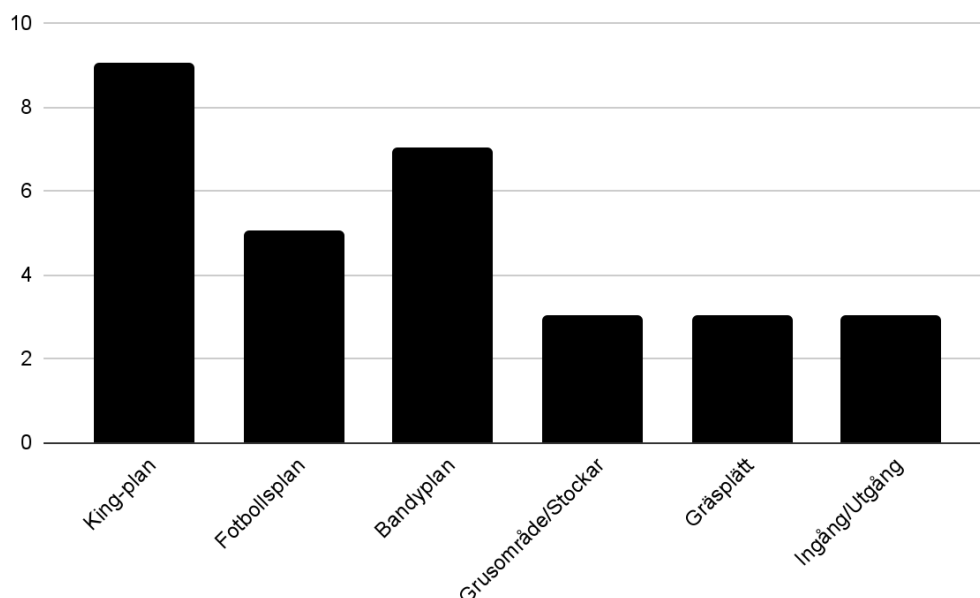

Diagram 2: Antal konflikter efter andra observationstillfället

Diagram 2 visar den sammanställda datan efter våra två observationstillfällen. Inledningsvis påvisar datan att de sex initiala koderna, dvs platserna, visade sig vara i enlighet med vår första observation. Det har med andra ord inte dykt upp en ny plats där det uppstått nya konflikter. Därefter påvisar datan att det fortfarande är flest konflikter på king-plan, nämligen 9 till antalet. Näst flest konflikter inträffade på bandyplan med 7, följt av fotbollsplan där det skedde 5 konflikter. Vid grusområdet/stockarna, gräsplätten och ingång/utgång inträffade det 3 konflikter vardera. Det totala antalet konflikter hade vid detta stadiet uppgått till 30.

Efter sammanställningen av datan påbörjade vi ännu en analys där vi kunde konstatera, att platserna där det utövades idrott nu växt till 40% av de totala konflikterna. I takt med denna realisering upptäckte vi ett annat samband. Detta samband kan förklaras som egenskaper för respektive plats. Vid ena sidan har vi platser som är baserade på aktiviteter som bygger på förbestämda regler. Dessa platser är då king-plan, fotbollsplan och bandyplan. På andra sidan har vi platser som är baserade på aktiviteter utan förbestämda regler. Dessa är då stockarna/grusområdet och gräsplätten. Att utifrån flera olika öppna koder upptäcka vissa övergripande samband ska enligt den grundade teorin beskrivas som axial kodning. En axial kodning görs när man efter en öppen kodning ser associationer, relationer eller förhållanden mellan olika koder och kan således skapa bredare eller mer avgörande koder (Strauss & Corbin, 1990). Dessa koder, eller kategorier som man kan kalla de, har vi valt att rubricera som regelstyrda och fantasistyrda platser. De regelstyrda platserna representerar alltså aktiviteter med förbestämda regler medan de fantasistyrda representerar platser med obestämda regler.

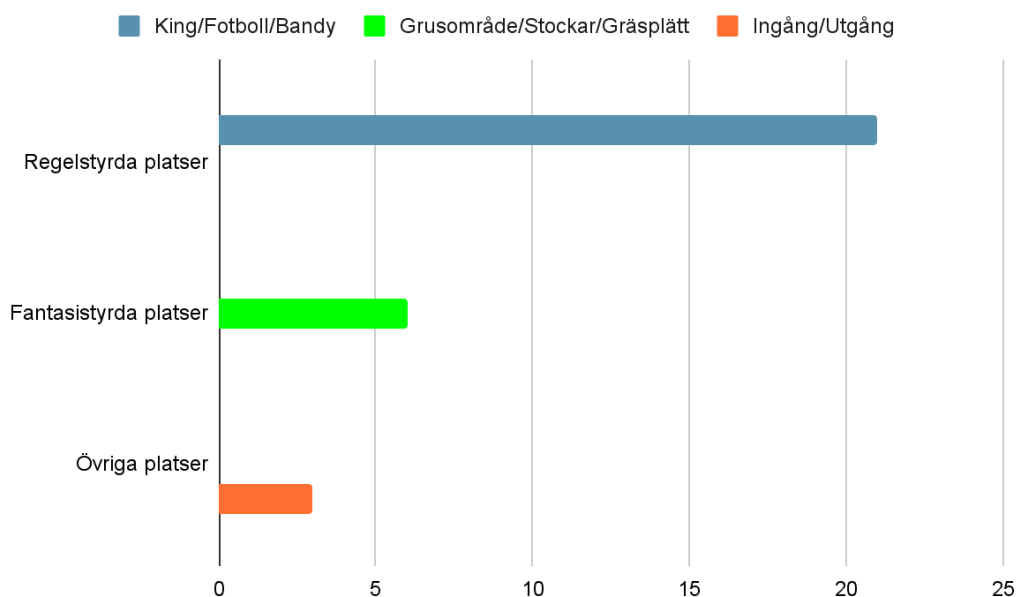

Diagram 3: Antal konflikter efter andra observationstillfället

Om man ska analysera dessa olika axiala koder kan man enligt diagram 3 konstatera att det sker betydligt fler konflikter vid de regelstyrda platserna kontra

de fantasistyrda. Efter två omgångar av observationer stod de regelstyrda platserna för 21 av de 30 konflikterna, vilket representerar 70% av alla konflikter. Detta i jämförelse med de fantasistyrda platserna som stod för 20%. Trots denna diskrepans på 50% behöver man i enlighet med den grundade teorins iterativa process återigen bege sig ut och observera. Med dessa nya axiala koder till vårt förfogande observerade vi ännu en gång, för att eventuellt få svar på om skillnaderna mellan dessa koder var en tillfällighet eller om de kunde styrkas av empiri.

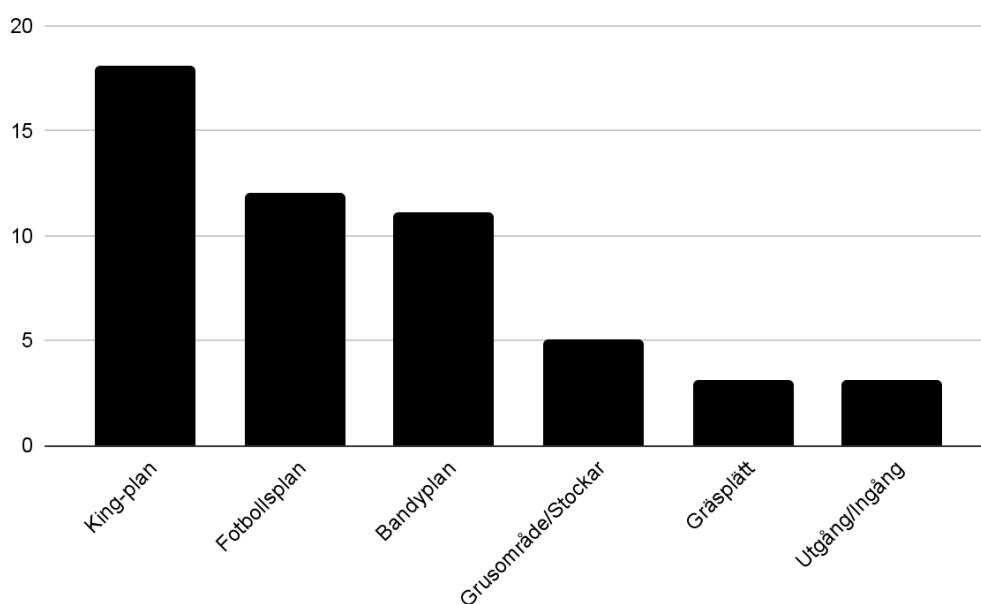

Diagram 4: Slutresultat på antal konflikter efter samtliga observationstillfällen

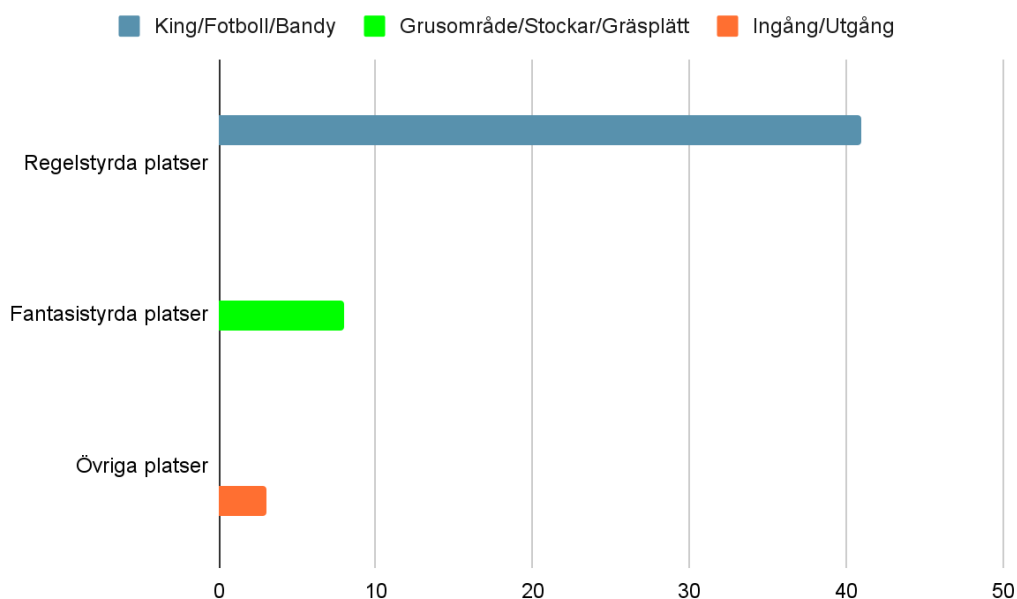

Diagram 5: Slutresultat på antal konflikter efter samtliga observationstillfällen

Diagram 4 visar slutresultatet från våra observationer där king-planen blev platsen med flest konflikter med 18 till antalet. Därefter fotbollsplan med 12 konflikter, följt av bandyplan där det inträffade 11 konflikter. Dessa tre platser kategoriserade vi som regelstyrda platser och tillsammans stod de för 41 konflikter. Detta är strax under 79% av samtliga konflikter. Grusområdet/stockar stod för 5 sammanlagda konflikter medan både gräsplätten och ingång/utgång stod för 3 konflikter vardera. Grusområdet/stockar och gräsplätten som vi kategoriserat, eller kodat, som fantasisstyrda stod tillsammans för 8 totala konflikter. Detta representerar strax över 15%. I diagram 5 ser vi hur skillnaderna ser ut mellan dessa två axiala koder. Om man ska analysera slutresultatet kan vi inleda med att konstatera att skillnaderna mellan de regelstyrda aktiviteterna och de fantasisstyrda har ökat med 14%. Från 50% vid den andra observationen till 64% efter den avslutande. Jämför vi och tittar på den initiala observationen, innan vi kodat dessa kategorier, stod de regelstyrda platserna för 64% av konflikterna medan de fantasisstyrda stod för 18%. Detta innebär att skillnaderna ökat efter varje observation. Från 46% till 50% och slutligen 64% vilket är en total ökning på 18% och ger ett snitt på 9% ökning per observation.

Efter att ha samlat in, sammanställt och analyserat datan upptäckte vi en huvudsaklig kärna bland dessa axiala koder. En sådan kärna beskrivs som en selektiv kodning i den grundade teorin. Enligt Strauss och Corbin (1990) är det den röda tråden eller den centrala del som integrerar och förenar samtliga kategorier. I vårt specifika fall är det den kod som kan relatera den regelstyrda platsen och den fantasistyrda platsen med de respektive platserna som dessa innefattar. Efter att ha tillämpat den iterativa processen i flera led blev det tydligt att platserna i fritidshemmets utelek präglades av olika *villkor*. Således blev villkor det centrala begreppet i vår selektiva kodning. Detta kommer vi att fördjupa oss om i diskussionsdelen.

Under vilka omständigheter sker konflikterna på de platserna?

Under vår första observation urskilde vi inte bara platserna konflikterna skedde på, utan även omständigheterna till konflikterna. Vi använde oss av samma öppna kodning som vi gjorde med platserna för konflikterna, se bilaga 1, eftersom vi kan formulera och kategorisera data med hjälp av begrepp (Strauss & Corbin, 1990). Således delade vi in de olika omständigheterna i förklarande rubriker.

I vår första observation kunde vi urskilja 4 omständigheter. Den första var ytan som leken utfördes på. Vi kategoriserade då ytan på två sätt, förbestämd eller obestämd. En förbestämd yta innebär att ytan där leken utförs på är bestämd på förhand. Obestämd yta är då motsatsen, det vill säga att ytan där leken utförs på inte är bestämd på förhand. På dessa platser är det leken som styr vilken yta som ska användas. Omständighet två kretsade kring om materialet var förbestämt eller obestämt. På samma sätt som med ytan, innebär det att förbestämt material är bestämt på förhand, innan leken börjar. Obestämt material innebär, att under lekens gång bestäms det vilket material som ska användas. Den tredje omständigheten var antalet elever som närvarade i leken vilket är som det låter, hur många elever närvarade vid den specifika leken. Vid denna omständighet är det viktigt att notera, att vi räknat den totala summan elever som var närvarande vid varje konflikt. Så antalet elever närvarande vid en konflikt adderat med antalet

elever vid nästa konflikt, osv. Den fjärde och sista omständigheten vi observerade var antalet pedagoger i anslutning till leken. Antingen i en observerande roll eller som deltagande i elevernas fria lek, men då på elevernas villkor och styrning. Även här är det summan av det totala antalet personal närvarande vid varje enskild konflikt.

	King-plan	Fotbollsplan	Bandyplan	Grusområde /Stockar	Gräsplätt	Utgång /Ingång
<i>Konflikter</i>	5	2	4	1	2	3
<i>Elever</i>	38	21	20	6	12	-
<i>Personal</i>	1	2	2	0	0	3
<i>Yta</i>	Bestämd	Bestämd	Bestämd	Obestämd	Obestämd	Bestämd
<i>Material</i>	Bestämt	Bestämt	Bestämt	Obestämt	Obestämt	-

Tabell 1: Omständigheter efter första observationstillfället

Totalt under vår första observation skedde det 17 konflikter. 5 av dessa konflikter skedde på king-plan. Under dessa konflikter var det totalt 38 elever och 1 vuxen närvarande. Materialet på platsen var förbestämt och det är basketbollen som används för att spela king. Även ytan som leken utspelar sig på är förbestämd då spelplanen består av en kvadrat som är indelad i fyra jämnstora rutor. Varje ruta intas av maximalt en elev där de resterande får ställa sig i kö intill. I vår observation kunde vi, i jämförelse med andra platser, se att det var många elever sett till storleken på ytan för leken.

Den andra platsen vi kunde urskilja konflikter på var fotbollsplanen, där skedde det 2 konflikter. Det totala antalet närvarande på fotbollsplan var 21 elever och 2 personal. Likt king är både ytan och materialet förbestämt. Ytan är då själva fotbollsplanen medan materialet innefattar den fotboll som används. Skillnaden

mellan king-plan och fotbollsplan är att ytan för fotbollsplan är betydligt större. Det gör exempelvis att eleverna inte är lika nära varandra som på king-plan.

Bandyplan var den tredje platsen där det skedde konflikter och det var 4 till antalet. Även här är både materialet och ytan där leken utförs förbestämt. Bandyplanen utgör ytan medan bandybollen, bandyklubborna och målen representerar det förbestämda materialet. Om man jämför storleken på ytan med fotbollsplan och king-plan placerar sig bandyplanen mitt emellan dessa. Planen är större än där det spelas king men mindre än fotbollsplanen. 20 elever deltog i leken och det var sammanlagt 2 personal närvarande.

Nästa plats vi observerade var grusområde/stockar där det skedde 1 konflikt. Här var det färre elever som deltog i leken, 6 till antalet. Det fanns ingen närvarande personal. Här var både ytan och materialet som användes obestämt. Ytan är det grusområde och de stockarna som leken utgick ifrån. Vad som gör ytan obestämmd, är att det är varje ny lek som dikterar var eleverna får röra sig. Här finns till skillnad från fotboll, bandy eller king inga förbestämda sidlinjer, gränser eller regler kopplat till ytan. Detsamma gäller materialet som inte nödvändigtvis behöver vara en boll, pinne eller något annat dylikt. Varje ny lek dikterar vilket material som behövs.

Den femte platsen var gräsplätten, där vi observerade 2 konflikter. Det var 12 elever som lekte och det var ingen personal närvarande. Likt grusområde/stockar var både ytan och materialet obestämt. På gräsplätten fanns möjligheten för eleverna att antingen använda eller låta bli att använda valfritt material. Eftersom gräsplätten har en öppen yta som inte är tydligt kopplat till någon lek så kunde respektive lekgrupp bestämma hur ytan skulle användas.

Den sista platsen var ut/ingång där vi såg 3 konflikter. Ytan är förbestämd men material är en ogiltig omständighet till platsen. Antalet elever var omöjligt att räkna då det var alla elever som både skulle in och ut mellan skolbyggnaden och skolgården som passerade platsen. Däremot var det vid respektive konflikt 1 personal närvarande, vilket gör det totala antalet personal närvarande till 3.

Utifrån vår analys av datan kunde vi se att omständigheterna kring där det skedde flest konflikter var på platser där både ytan och materialet var förbestämt. Vi observerade även att på platser där det var flest elever skedde också flest konflikter. Detta var dock vår första observation och från ett sådant litet urval kunde vi inte dra någon slutsats. Vi uppdaterade vårt observationsschema, se bilaga 3, med platserna och omständigheterna vi urskilde som referenspunkter till vår andra observation. Dessa öppna koder var bara vår utgångspunkt och vi var självklart öppna för att se nya omständigheter.

	King-plan	Fotbollsplan	Bandyplan	Grusområde /Stockar	Gräsplätt	Utgång /Ingång
Konflikter	9	5	7	3	3	3
Elever	68	51	34	17	18	-
Personal	1	5	2	0	0	3
Elev per personal	68	10,2	17	-	-	-
Yta	Bestämd	Bestämd	Bestämd	Obestämd	Obestämd	Bestämd
Material	Bestämt	Bestämt	Bestämt	Obestämt	Obestämt	-

Tabell 2: Omständigheter efter andra observationstillfället

Tabell 2 som vi har ovan visar den sammanställda datan av omständigheter efter två observationstillfällen. Efter de två observationerna visar datan att de 4 ursprungliga koderna alltså omständigheterna, överensstämmer med vår första observation. Vid den andra observationen lyckades vi urskilja en ny omständighet vid konflikterna som skedde på respektive plats. Omständigheten vi observerade var den vi kallar för "elev per personal". Det vill säga hur många elever det går åt varje vuxen. Från den första observationen hade vi samlat data på hur många elever, samt hur många personal, som var på de olika platserna där det skedde konflikter. Med hjälp av det kunde vi applicera den nya omständigheten, elev per personal även på datan från första observationstillfället.

När vi påbörjade vår andra analys efter sammanställningen, kunde vi se att datan från det första observationstillfället styrktes ännu mer. De tre platserna, King-plan, fotbollsplan och bandyplan toppade antalet konflikter. Alla de tre platserna hade snarlika omständigheter, både ytan och materialet är förbestämt för leken och platsen. De hade alla ett högt elevantal och få personal. King-plan har dock en omständighet som sticker ut väldigt mycket jämfört med de två andra. Det är antalet elever per personal. Efter den andra sammanställningen kan man se att det

är 68 elever per personal, jämfört med fotbollsplan som har 10,2 och bandyplan som har 17.

De två platserna grusområde/stockar samt gräsplätt som båda har en obestämd yta och material hade fortsatt lågt antal konflikter, och vi började urskilja ett mönster gentemot de tre platserna med flest konflikter. De platserna hade alla förbestämda ytor och material. De två andra platserna hade inte haft någon personal närvarande vid något av de två observationstillfällena, trots det hade endast 3 konflikter skett på vardera platser. Omständigheterna kring ut/ingång var oförändrade sedan den första observationen.

Efter nogra analys av datan upptäckte vi en möjlighet att axialt koda dessa öppna koder genom ett tydligt samband. Detta samband är, som vi tidigare tangerat, omständigheterna gällande ytan och materialet på platsen. På ena sidan har vi platser med förbestämd yta och material som vi axialt kodat som förutsedda omständigheter. Dessa platser representerar king-plan, fotbollsplan och bandyplan. På andra sidan har vi platser med obestämd yta och material som vi benämnt som oförutsedda omständigheter. Dessa platser innefattar grusområdet/stockarna och gräsplätten. Ut- och ingången har vi rubricerat som övrig, då den inte går att inkludera i någon av de axiala koderna.

Vår analytiska tankegång bakom dessa två axiala koder är följande. Om nu både materialet som används på platsen och ytans användning är bestämd på förhand så är det även enklare att förutspå eller förutsätta vilken lek eller aktivitet som kommer utövas på platsen. Tvärtom blir det svårare att förutspå eller förutse vilken lek eller aktivitet som kommer utövas på en plats med obestämd yta och material.

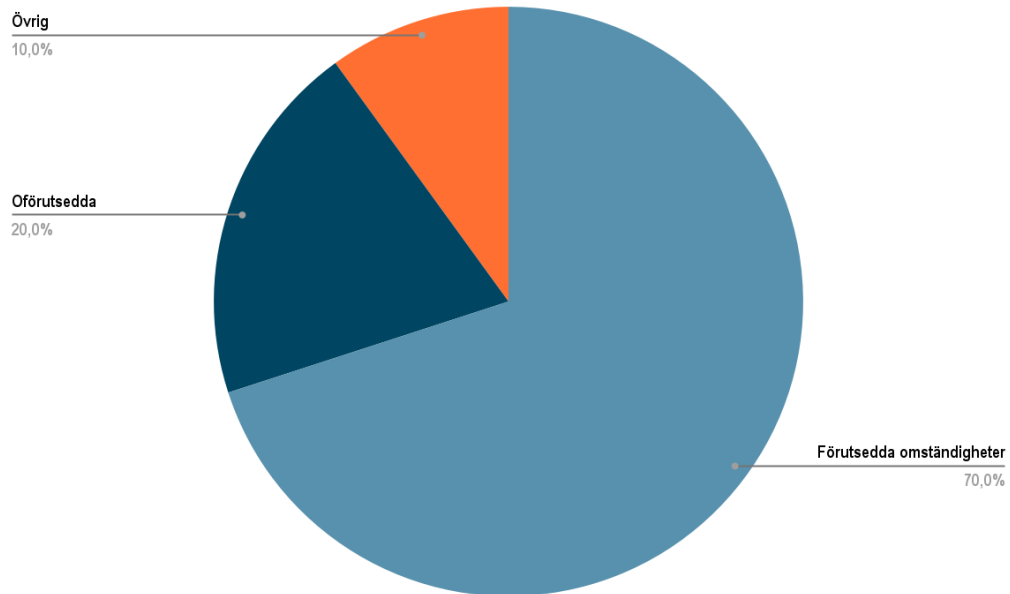

Diagram 6: Omständigheter efter andra observationstillfället

Med hjälp av diagram 6 ovan kan vi se att platserna med de förutsedda omständigheterna stod för 70% av alla konflikter. Platserna där det är oförutsedda omständigheter, skedde det mer än tre gånger så få konflikter, med sina 20%. Då vi använde oss av den grundade teorins iterativa process behövde vi ta oss ut en tredje gång för att observera. Vi ville undersöka om sambanden och skillnaderna mellan omständigheterna var en tillfällighet eller om de kunde styrkas i empirin. En till observation gjorde det möjligt att pröva teorin om att de flesta konflikter skedde på platser med förutsedda omständigheter.

Med de nya axiala koderna i beaktning förberedde vi vår kommande observation. Kring förberedelserna uppdaterade vi återigen vårt observationsschema med den nya, ovannämnda, omständigheten "elev per personal", se bilaga 4.

	King-plan	Fotbollsplan	Bandyplan	Grusområde /Stockar	Gräsplätt	Utgång /Ingång
Konflikter	18	12	11	5	3	3
Elever	115	122	58	25	18	-
Personal	3	10	5	1	0	3
Elev per personal	38,3	12,2	11,6	25	-	-
Yta	Bestämd	Bestämd	Bestämd	Obestämd	Obestämd	Bestämd
Material	Bestämt	Bestämt	Bestämt	Obestämt	Obestämt	-

Tabell 3: Slutresultat på omständigheter efter samtliga observationstillfällen

Ovan visar tabell 3 sammanställningen av slutresultatet för omständigheterna. Vi kan se att av de totalt 52 konflikterna som skedde var 44 av dessa med omständigheter där ytan är förutbestämd. Detta är närmare 85% av de totala konflikterna. Gällande material skedde 79% av alla konflikter på platser där materialet är bestämt. King-plan, fotbollsplan och bandyplan var redan från första observationen platserna där flest konflikter ägde rum. De hade också omständigheten med flest antal elever på platsen gemensamt. Ur analysen från slutresultatet står platsen gräsplätten ut då det inte var någon personal närvarande under de tre observationstillfällena, likväl var det där och vid ut/ingång som det bröt ut först konflikter. Det var också platsen där först elever lekte, endast 18 till antalet.

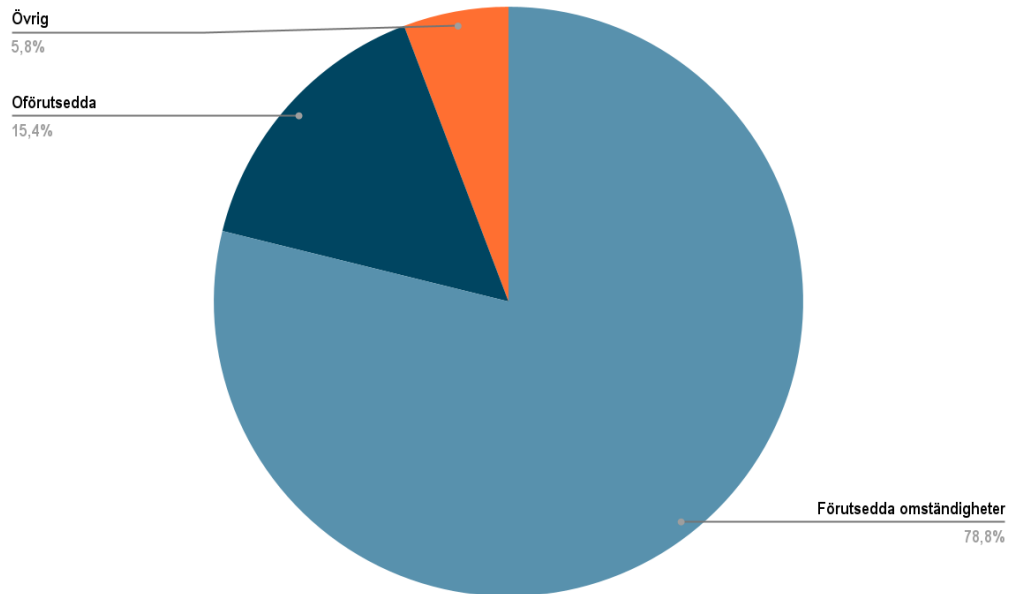

Diagram 7: Slutresultat på omständigheter efter samtliga observationstillfällen

Diagram 7 är slutresultatet på våra axiala koder, oföretsda respektive företsda omständigheter. Utifrån resultatet kan vi se att det blivit tydligare att det sker flest konflikter på platser med företsda omständigheter. På dessa platser skedde drygt 79% av alla konflikter vilket är en ökning på 9% från vår andra observation och en ökning på 18% från den första. Om vi räknar på den första observationen så var 64% av konflikterna på platser där omständigheterna var företsda. Utifrån slutresultatet kan vi även konstatera att det sker mer än tre gånger så många konflikter på platser med företsda omständigheter än på platser med oföretsda.

Med insikt från detta resultat har vi efter vår analys lyckats upptäcka en övergripande kod för de olika kategorierna kring omständigheterna. Som vi tidigare redogjort för kan denna kod inom den grundade teorin definieras som en selektiv kod (Strauss & Corbin, 1990). Gällande omständigheterna på de platser som konflikter inträffat, anser vi att denna kod ska namnges som *begränsningar*. Den selektiva koden vi menar vara den mest centrala kring omständigheter är de olika begränsningarna som präglar platsen för konflikten. Detta kommer vi återkomma till i diskussionsavsnittet.

Diskussion

Enligt grundad teori så ska den iterativa processen av insamling, sammanställning och analys av data ge forskaren resultat som sedan kan ligga till grund för en slutgiltig teori. Denna iterativa process är, som tidigare nämnt, cyklisk och sker tills det att man når en punkt när ny data inte längre ger någon ny information. Denna punkt har vi i vår studie nått och kallas för teoretisk mättnad (Bryman, 2018). Vi har gått från att sortera datan kategoriskt i så kallade öppna koder till att hitta kopplingar mellan dessa som kallas för axiala koder. Därefter har vi kommit fram till kärnkategorin som i den grundade teorin heter selektiv kodning (Strauss & Corbin, 1990). Eftersom vi utgår ifrån våra två forskningsfrågor har vi även genomgått denna process vid två tillfällen. Detta i syftet att på bästa möjliga sätt kunna besvara de två separata forskningsfrågorna.

Den första selektiva koden är kopplad till vår första forskningsfråga som gäller de platser i den fria uteleken där det sker flest konflikter bland elever. Denna kärnkategori har vi tidigare tangerat och kallat för *villkor*. Villkor kan enligt (Svenska Akademien, 2021) definieras som en på förhand uppställd förutsättning för att kunna genomföra något. Utan denna kan den önskade handlingen inte vara möjlig. Kring vår forskningsfråga handlar det om villkoren kring elevernas fria utelek. En skolgård innehåller flera olika platser som var och en naturligt präglas av olika villkor. Dessa villkor kan variera i allt från kompetens, kunskap eller kännedom till kreativitet, färdighet eller egenskaper. Kring platserna vi har observerat, har vi kunnat urskilja ett villkor som präglat de platser där det skett flest konflikter. Det villkoret har vi rubricerat som regelboken. På de platser där det sker flest konflikter råder villkoret att samtliga deltagande ska förhålla sig till en vedertagen regelbok.

Om vi tittar på våra öppna koder kan vi identifiera king-plan som den plats där det skedde flest konflikter. King är en lek som utgår ifrån en regelbok som dikterar hur man slår ut en motståndare från sin ruta. Studsar bollen på ens ruta behöver man föra basketbollen till en motståndares ruta innan den studsar igen. Lyckas man inte med denna bedrift åker man ut och ställer sig sist i kö. Det innebär att en

ny spelare får äntra spelplanen och försöka ta sig fram till den främsta placeringen i kronologisk ordning. Dessa huvudsakliga regler är det som deltagarna på förhand förväntas förhålla sig till.

Precis som på king-plan behöver även deltagarna förhålla sig till regler på fotbolls- och bandyplan. På platserna som vi genom de öppna koderna namngett till fotbollsplan och bandyplan finns villkoren att följa de regelböcker som dessa två globala idrotter bygger på. Utifrån dessa villkor har vi således döpt dessa tre platser till regelstyrda, där som sagt den allra största majoriteten av konflikterna ägde rum. Om man då jämför med de platser i elevernas utelek på fritidshemmet som inte kräver en regelbok är diskrepansen stor. På platser som gräsplätten och grusområdet/stockarna finns inga villkor att följa en vedertagen regelbok utan här är förutsättningarna annorlunda. Utifrån vårt resultat kan vi konstatera att det är på dessa platser det sker minst antal konflikter.

Sammanfattningsvis besvarar vi forskningsfrågan “på vilka platser i den fria uteleken sker elevernas konflikter” på följande vis:

De flesta konflikter mellan elever i den fria uteleken på fritidshemmet sker på platser med villkor att följa en allmänt accepterad regelbok.

Den andra selektiva koden är kopplad till vår andra forskningsfråga. Den handlar om vilka omständigheter som råder på de platserna där de flesta konflikter sker. Den selektiva kod som bäst beskriver våra kategorier kring omständigheter har vi valt att kalla begränsningar. Med begränsningar syftar vi på att behöva förhålla sig inom vissa ramar. I vårt fall representerar dessa ramar främst omständigheterna gällande personal, personal per elev, yta och material. För att konkretisera kan vi belysa omständigheterna kring de platser där det skedde flest konflikter, nämligen på de platserna med villkor att följa en vedertagen regelbok.

På king-plan fanns ett begränsat antal personal närvarande med totalt 3, som ger ett genomsnitt på 38 elever per personal. Även ytan har begränsningar då spelplanen består av förutbestämda kvadrater med linjer runt omkring som

eleverna behöver placera sig i för att delta. Materialet är också begränsat då det utgörs av en förutbestämd basketboll. Jämför man dessa omständigheter med gräsplätten där först konflikter uppstod kan man konstatera att ytan inte är förutbestämd eller på förhand begränsad till linjer, gränser eller annat dylikt. Materialet är inte heller förutbestämd eller något allmänt känt på förhand då det är deltagarna som avgör det i leken. Även om personal var obefintlig på denna plats nådde elevantalet endast upp till 18 till skillnad från de 115 som deltog på kingplan.

Sammanfattningsvis kan vi besvara vår forskningsfråga gällande omständigheterna på detta sätt:

På platser där det sker flest konflikter i den fria uteleken på fritidshemmet har omständigheterna begränsningar.

Avslutningsvis kan dessa två svar på våra frågeställningar föras samman och bilda vår slutgiltiga teori:

De flesta konflikter, mellan elever i den fria uteleken på fritidshemmet, sker på platser med villkor att följa en allmänt accepterad regelbok med omständigheter som är begränsade.

Gloeckler & Cassell (2012) lyfter i sin studie, att de flesta konflikterna i barnens fria lek inträffar på grund av att de ville åt samma yta och material. Utifrån våra resultat, och vår slutgiltiga teori ser vi att det överensstämmer med Gloeckler & Cassells studie. På platser där ytan och materialet är förutbestämt bryter det också ut flest konflikter. Genom att planera ytan samt sprida ut materialet och föremålen, kunde de se att antalet konflikter minskade (Gloeckler & Cassell, 2012). Detta är ett sätt att aktivt arbeta förebyggande i hanteringen av konflikter. Personal på skolor ska bedriva ett sådant arbete även fast konflikter aldrig helt kommer upphöra att vara en del av skolans vardag (Hakvoort, 2010). Med våra

resultat och slutgiltiga teori styrker vi inte bara Gloeckler och Cassells studie. Vi kan även addera ytterligare begrepp som påverkar var de flesta av barnens konflikter sker i den fria leken. Det är på platser med villkor att följa en allmänt accepterad regelbok med omständigheter som är begränsade.

Att ge skolor stöd i det löpande arbetet med konflikter var en del av vårt syfte. Med vår teori som visar att de flesta konflikterna sker på platser med villkor att följa en allmänt accepterad regelbok med omständigheter som är begränsade, kan skolor anpassa och fokusera utbildningen för sin personal utifrån dessa förutsättningar. För precis som artikeln skriven av Vestal & Jones (2004) visade kan personal med utbildning inom konflikthantering bistå eleverna med fler lösningar som dessutom är anpassade efter situationen.

Den konflikt-utbildningen skulle man ha möjlighet till att kombinera med den högst aktuella "rörelsesatsningen i skolan" som Riksidrottsförbundet bedriver i samarbete med skolor, kommuner och föreningar. Trots att satsningen främst fokuserar på att få barn att röra sig mer, har effekterna av denna satsning även minskat konflikterna på skol- och fritidshemstid. Enligt Riksidrottsförbundet är det 84% av skolorna som upplever en minskning av konflikter mellan eleverna (Djurberg, 2021). En anledning till detta skulle kunna vara det samarbete med idrottsföreningar som denna satsning innehåller.

Med resultaten från vår studie vet vi att de flesta konflikter, mellan elever i den fria uteleken på fritidshemmet, sker på platser med villkor att följa en allmänt accepterad regelbok med omständigheter som är begränsade. Det innefattar platserna fotbollsplan och bandyplan. En fotbollsförening och en bandyförning skulle då kunna komma till skolan för att öka närvaron av vuxna. Därefter skulle de även kunna ha en utbildning, både för elever och personal rörande regler vid dessa lekar och platser. Med föreningar närvarande på skolgården hade det även påverkat omständigheten elev per personal i positiv bemärkelse. Djurberg (2021) menar på att det blir ett annat lugn när det är många vuxna ute och närvarar runt eleverna. En kombination av rörelsesatsningen och en anpassad konflikt-utbildning av personal utifrån vår teori, hade kunnat bidra med en bättre hantering

av konflikter på dessa specifika platser. Kombinationen skulle även kunna bidra till att barnen får röra sig mer vilket är en uppenbar hälsovinst.

Personal med utbildning kring konflikthantering kan som vi tidigare nämnt bistå eleverna med fler lösningar och anpassat stöd utifrån situationen. Om personalen har mer kunskap kan de förmedla den till eleverna så att de själva kan lösa konflikterna på ett konstruktivt sätt. Det är både en del av Skolverkets allmänna råd gentemot anställda och en del av det centrala innehållet i läroplanen för fritidshemmet (Skolverket, 2014) (Skolverket, 2022). Med resultatet från vår studie kan skolorna och personalen ha ett extra fokus på konflikthanteringen kring dessa platser, lekar och omständigheter. Om det arbetet görs ordentligt kommer det påverka arbetsmiljön positivt för både för elever och vuxna. Det skulle också ge personalen möjlighet att lägga mer tid och fokus på undervisningen i fritidshemmet, då att lösa konflikter tar upp mycket tid (Medlingscentrum, U.Å). Kunskapen vi erhållit under denna studie kan således bidra till att skolorna får mer tid till undervisning i fritidshemmet.

Lago & Elvstrands (2019) artikel visade att eleverna själva var de som förhandlade villkoren för inkludering och exkludering i den fria leken på grund av sporadisk eller utebliven lärarnärvaro. Om vi jämför det med våra resultat, kan vi se att omständigheterna runt konflikterna innefattar många elever och få/inga personal. Resultaten från vår studie stärker Lago & Elvstrands resultat i avseendet kring utebliven eller sporadisk lärarnärvaro. I vår studie låg inte fokuset på om eleverna förhandlade villkoren för inkluderingen och exkluderingen. Men utifrån våra resultat, att lärarnärvaron är sporadisk/utebliven på dessa platser, kan det innebära att denna typ av inkludering och exkludering även sker på platserna vi observerade. Lago & Elvstrands resultat visar att enskilda elever hamnar i en utsatt position som vid denna inkludering och exkludering, i förlängningen och vid upprepelse, kan det leda till mobbning. En anledning till att konflikterna sker på dessa platser kan med andra ord vara på grund av att eleverna själva sköter villkoren för inkludering och exkludering på dessa platser. Om vi hade fördjupat vår forskning i framtiden hade frågorna om varför konflikterna sker på dessa platser och omständigheterna kring de, varit av intresse.

Metod

Vår studie bygger på observationer som metod för insamling av data. Vi genomförde en inledande semi-strukturerad observation för att identifiera platserna på skolgården för konflikt samt de olika omständigheterna runt konflikterna. Fördelarna med denna öppna form av initial datainsamling var att det gav oss en ram och en utgångspunkt i kommande observationer. Dessa kunde vi använda genom vårt observationsschema och sedan genomföra ett par strukturerade observationer. Nackdelarna med den semi-strukturerade observationen kan vara att den blir specifik för vår kontext. Den skola vi valt att observera kan möjligtvis ha platser som inte finns på en annan skola. Hade vi i stället på förhand valt platser kunde vi ta färre antal platser som generellt finns på gemene skola. Hade det varit fallet skulle denna studie oförändrat kunna replikeras av andra forskare i staden eller landet.

Efter den inledande semi-strukturerade observationen använde vi oss av strukturerade observationer under resterande tillfällen. Vid de strukturerade observationer kunde vi utgå ifrån det observationsschema som vi anpassat. När man utgår ifrån ett observationsschema säkerställer man inte bara vad som ska observeras utan även hur det ska observeras. Detta är enligt Denscombe (2018) den stora fördelen med denna form av observation. I vårt fall handlade det om att använda de öppna koder vi utvecklat fram. Dessa koder gällde både namnen på platserna och kategorier på olika omständigheter. En annan fördel var att det gjorde kommunikationen mellan oss observatörer smidig och effektiv. Med det sagt finns det en risk att observationsschemat förenklar verkligheten lite väl mycket, vilket då är en nackdel. Denscombe (2018) menar på att den strukturerade observationen kan förbise eller förvanska detaljerna i den observerade situationen. Kring denna studie kan en sådan risk vara vårt kategoriserande av omständigheter som man skulle kunna hävda saknade detaljer. Men åt andra sidan har vi genom vårt arbete förklarat vad dessa innebär.

I vår studie var det enligt våra frågeställningar rätt att använda observationer som metod för insamling av data. De strukturerade observationerna möjliggör en direkt iakttagelse och förlitar sig inte på utsagor från respondenter som eventuellt

riskerar glömma eller minnas fel. Enligt Denscombe (2018) är strukturerade observationer sakliga, effektiva och framför allt objektiva, vilket varit viktigt för vår studie. Vi var inte intresserade av att ta reda på varför konflikter sker, individernas bakomliggande orsaker eller deras olika avsikter. Därav blev denna form av observation användbar och lämplig för vår studie. Enligt Bryman (2018) är det inte ovanligt att strukturerad observation blir ett tillvägagångssätt som bäst fungerar i kombination med andra metoder. Detta är högst relevant för vår studie då vi, som tidigare nämnt, även använt oss av en semi-strukturerad observation.

Som vi tidigare redogjort för eftersträvade vi att bibehålla miljöns naturlighet. Detta är generellt svårt att göra då de som observeras vanligtvis lägger märke till observatörens närvaro. Det kan även riktas en uppmärksamhet och en nyfikenhet som ofrånkomligen skapar en viss störning från det normala tillståndet (Denscombe, 2018). Som observatörer var det en utmaning att göra störningen kortvarig för att kunna återställa normaltillståndet. Vi ville i så hög utsträckning som möjligt smälta in i bakgrunden och bli ignorerade av eleverna för att undvika en påverkan av deras naturliga miljö. Vi försökte exempelvis tänka på vår placering och göra den så diskret som möjligt. Detta blev ett dilemma då vi inte kunde vara för nära men samtidigt inte för långt bort. Risken med att vara för nära var uppenbar då den naturliga miljön helt och hållet skulle förstöras. Att tvärtom vara för långt bort från konflikterna skulle göra det svårt för oss att identifiera vissa omständigheter som exempelvis antal elever på platsen. En annan farhåga med att vara för långt bort är att vi inte kan säkerställa om det är en konflikt eller exempelvis en rollek.

Ytterligare ett sätt vi försökte bibehålla den naturliga miljön på var att försöka vara osynliga, vilket är svårare gjort än sagt på en skolgård. Trots att vi försökte klä oss modest och minimera interaktionen med personal och elever kom vissa personer fram till oss. Dessa var främst personal som initialt ville presentera sig, för att sedan uttrycka sin nyfikenhet kring vår studie. Därefter fanns en del försök av personal att inleda konversationer som vi var tvungna att avvärja. Ett annat exempel på hur det kan vara svårt att vara osynlig är att det påverkas av faktorer mellan de specifika observatörerna och det som ska observeras. I vårt specifika

fall är en av oss observatörer över 2 meter lång vilket gör det extra utmanande att försöka bevara osynlighet. Som krydda på det är de som observeras förskoleklass elever vilket gör att längd- och storleksskillnaden blir än mer uppenbar. Detta skulle kunna ha en effekt på den naturliga miljön vilket i förlängningen påverkar vårt slutresultat.

Vårt försök att bibehålla den naturliga miljön skapade dock vissa etiska dilemman vi har varit tvungna att förhålla oss till. En av dessa var elevernas frågor kring vår närvaro. Vi valde att vara missledande för att bibehålla den naturliga miljön vilket konkret inneburit att vi varit oärliga mot eleverna. Även om vi inte är personal på skolan finns rimligen en rättfärdig förväntan att vi ska uppföra oss på ett moraliskt sätt. I detta fall prioriterades tillförlitlighet, på bekostnad av en viss moral, å studiens vägnar. Ur ett samhälleligt perspektiv ska skolan påverka elever att omfamna vårt samhälles gemensamma värderingar (Skolverket, 2022). Även om det var i gott syfte och av studiens intresse att bibehålla den naturliga miljön kan man möjligtvis argumentera för att läroplanen bör följas. Åt andra sidan kan man även argumentera för att vi befinner oss i skolans miljö som besökare i form av observatörer och forskare. Således kan vi inte heller ha samma ansvar som personal att utgå ifrån Skolverket. Med detta sagt anser vi att det är viktigt att göra en distinktion på normmässig moral och forskningsetik. Ur ett forskningsperspektiv har vi i enlighet med god forskningsetik frågat om samtycke från elevernas föräldrar. Genom det missivbrev som vi skickat ut har varje förälder fått en möjlighet att berätta för sina barn både att vi skulle observera och det vi ämnat observera. Kring observationerna har vi inte heller tillåtit någon elev på något sätt åsamkas skada vilket är kritiskt utifrån forskningsetiken (Denscombe, 2018).

När det kommer till våra etiska överväganden var tillämpningen av videokamera en sådan. Trots att det skulle ge oss en mer säkerställd data ansåg vi det vara högst olämpligt för denna småskaliga studie. En sådan datainsamling hade krävt samtycke från samtliga förskoleklass elever vilket hade varit opraktiskt och ogenomförbart. Trots att det hade höjt tillförlitligheten då datan skulle kunna kontrolleras av såväl läsare som framtida forskare, hade det blivit en alltför

långvarig process att genomgå. Vi valde i stället att använda oss av anteckningar i observationsscheman vilket har sina för- och nackdelar. Anteckningar kräver inte ytterligare samtycke vilket underlättar processen gällande registrering av observationer.

Till skillnad från videoinspelning är anteckningar ett mer subtilt sätt att registrera sina observationer på. En videokamera hade ökat risken för observatörseffekten vilket hade haft en direkt påverkan på elevernas naturliga miljö (Denscombe, 2018). Däremot hade vi kunnat använda ljudinspelning i stället för anteckningar. Med ljudinspelning kan man prata om sina observationer vilket minimerar risken för att missa vissa händelser vid observation. Nackdelen med att anteckna är att fokus flyttas från miljön till anteckningsblocket vilket man då kan undvika med hjälp av en ljudinspelare. Eftersom vi var två som observerade ansåg vi att den nackdelen inte skulle vara relevant för oss. En annan fördel med ljudinspelning är att chansen för att avslöjas som observatör minskar ytterligare ett snäpp. Om chansen att avslöjas är som störst med en videokamera är den som minst med en ljudinspelare. Dock måste man kunna säkerställa att ljudupptagningen enbart avser observatörerna och inte deltagarna som först behöver uttrycka samtycke. Med det sagt hade vi vid ett nytt genomförande förmodligen använt oss av ljudinspelning i kombination med vårt observationsschema. Detta i syfte att höja tillförlitligheten då vi behöver vara öppna och ödmjuka inför att vi eventuellt missat att upptäcka någon enstaka konflikt under den korta tiden för anteckning.

Att ha så hög tillförlitlighet som möjligt har varit väldigt prioriterat genom hela vår studie. Det har varit en central anledning till flera olika val vi tvingats göra. Några av dessa val gäller den påverkan som observationer kan ha på de som observeras. Vi har tidigare diskuterat både haloeffekten och den självuppfyllande profetian. Dessa representerar reaktioner eller effekter på vetskapen att bli observerad (Denscombe, 2018). För att minimera dessa effekter valde vi således att vara diskreta och inte berätta för eleverna vad vi ämnade att observera. Detta blev även ett argument för att inte använda en videokamera som verktyg för observationerna. Sammantaget bidrog dessa val till en datainsamling som inte äventyrade tillförlitligheten i studien.

När man väljer ut vilka personer som ska observeras, ska man enligt den strukturerade observationen göra dessa urval på slumpmässig basis (Bryman, 2018). För vår del blev detta inte någon faktor att ta hänsyn till då vi ämnade anteckna samtliga konflikter i den fria uteleken. Bland en stor och obekant grupp förskoleklass elever var det omöjligt att plocka ut vissa slumpmässigt valda elever att observera. Det slumpmässiga i vår observation var i stället att vi inte kunnat veta vilka elever som skulle hamna i konflikt. Dessutom var det helt ointressant för vår studie vilka dessa elever var. Som vi tidigare redogjort för, valde vi förskoleklass eleverna som studieobjekt då detta representerar den lägsta årskursen i grundskolan. Därav har de även flest år kvar att genomgå i skolan, vilket erbjuder längst tid för utveckling. Med detta urval behöver vi diskutera om vår slutsats är generell för elever på skolan eller om den är specifik för förskoleklass elever. Vi bör med resultatet vara öppna för att de kunnat se annorlunda ut för elever i årskurs 2 exempelvis. Möjligheten för att vissa platser är mer eller mindre konfliktfria skulle exempelvis kunna ha att göra med elevernas ålder. Detta kan därför vara något för framtida forskare att undersöka.

En annan faktor som berör vårt urval är faktumet att vi observerade på en och samma skola. Trots vår initiala ambition att observera på två separata skolor beslutade vi oss slutligen för en av skolorna. Detta var främst för att säkerställa studiens genomförbarhet men också för att materialet då skulle riskera att bli alldeles för stort. Att observera på två olika skolor hade kunnat bidra med större och bredare data, vilket minimerar risken för att dra slutsatser som eventuellt enbart gäller den specifika skolan. En annan fördel hade varit, möjligheten att jämföra datan mellan de separata skolorna för att få nya insikter och försöka dra slutsatser. Det hade i förlängningen kunnat öka möjligheterna att ge en ännu mer tillförlitlig och rättvis bild över konflikterna i fritidshemmet. Således blir det något vi får ta med oss inför framtida studier.

Vårt teoretiska perspektiv i denna studie har varit grundad teori. Tanken var att vi med den ansatsen skulle kunna komma fram till en teori, gällande konflikter i fritidshemmet. Eftersom en liknande studie inte har genomförts tidigare hade vi inga vetenskapliga förningar eller hypoteser inför vår studie. Detta gjorde att den

grundade teorin lämpade sig bäst att utgå ifrån. Grundad teori kan beskrivas som en teori som grundar sig i data och analys av data på ett cykliskt och systematiskt sätt (Bryman, 2018). Fördelarna med att använda grundad teori var många. Vi har tidigare varit inne på att grundad teori är lämpligt för småskalig forskning vilket bäst beskriver det vi bedrivit. En annan fördel är att det lämpar sig för forskning av nya idéer och ämnen (Denscombe, 2018). Innan vår studie har det varit begränsad forskning kring vårt specifika ämne. De två främsta anledningarna till att vi valde grundad teori måste ändå vara möjligheten att komma fram till egna teorier med datan som har samlats in och det faktum att förklaringarna är förankrade i verkligheten. Detta innebär att våra begrepp och teorier hela tiden utvecklades med hänvisning till empiriska data. Användandet av grundad teori står i kontakt med verkligheten och är inte en spekulativ eller abstrakt teori (Denscombe, 2018).

Det fanns en del nackdelar kring valet av grundad teori. En av dessa är kontexten, vilket innebär att den teori som genererats ur data kan missa påverkan från sociala, ekonomiska och politiska faktorer (Denscombe, 2018). Detta hade varit en större faktor om vi skulle utföra vår observation på flera skolor. Då hade faktorerna som vi nämnt ovan kunnat påverkat vår teori i högre grad. Vid eventuell framtida forskning kan detta vara värt att ha i åtanke. Vissa framhäver att ha ett "öppet sinne" som en nackdel vid grundad teori. Detta då forskarna oundvikligen är influerade av tidigare begrepp grundade i erfarenheter och kultur. De menar att man inte bör göra en litteraturgenomgång då det kan blanda ihop sinnet med tidigare begrepp och teorier. Vi anser att det synsättet förhindrar möjligheten till att lära sig av det som har undersökts tidigare. Chansen att "uppfinna hjulet på nytt" ökar om man inte får ta del av tidigare kunskap (Denscombe, 2018). Det ska dock inte förringa vikten av att ha ett öppet sinne när man väl är ute på fältet.

Som vi nämnde övervägde vi initialt att använda den etnografiska teorin som utgångspunkt. Detta då etnografi inbegriper beskrivningar av saker som man undersökt på fältet, i vårt fall skolan. Men när vi läste vidare om syftet med en etnografisk studie märkte vi relativt omgående att den inte lämpade sig i vår

studie. Syftet med forskning som utgår ifrån etnografi är att beskriva hur det kan se ut i en grupp antingen kulturellt eller socialt. Det kan innefatta aspekter som kulturell praxis, kulturella traditioner eller sociala interaktioner (Denscombe, 2018). Med denna förståelse skiftade vi fokus till den grundade teorin som i stället syftar till att utforska nya ämnen, få nya insikter och producera nya teorier.

Den grundade teorin lägger inte heller vikt på de så kallade täta beskrivningarna som utmärker etnografin. Täta beskrivningar får inte vara ytliga betraktelser utan ska sträva efter djupa och detaljerade redogörelser av en kontext. Det kräver att man genomför observationer under en lång tid, vilket utifrån våra förutsättningar blir svårt. Vårt syfte var att ta reda på platser och omständigheter kring konflikter och inte att noggrant förstå konflikter utifrån ett elev- eller grupperspektiv. Hade vi haft ett sådant syfte skulle det också varit rimligt att ur ett etnografiskt perspektiv följa eleverna på nära håll under en längre period. Det överlåter vi i stället till andra forskare.

Framtida studier

Denna studie har bidragit med många nya insikter på vilka platser konflikter sker i den fria uteleken och omständigheterna kring dessa. Det vore intressant att fortsätta den forskning vi har genomfört med att fördjupa den ytterligare. I jakten på forskning läste vi bland annat en artikel skriven av Saiti (2015) som behandlar konflikter i skolan. Utifrån Saitis resultat visade det sig att det inträffade fler konflikter på skolor i städerna än på skolor utanför. Detta hade varit en intressant fördjupning kopplat till vår studie. Att undersöka likheter och skillnader kring vilka platser konflikter utbryter, och om omständigheterna vid dessa varierar beroende på om skolan ligger i en stad, förort eller landsbygd.

En annan ingång till framtida studier kan vara jämförelsen mellan vår studie och Majorano, Corsano & Triffonis (2015) studie. Deras studie visade på att det utbröt fler konflikter i den fria leken kontra den styrda leken. Vår studie visar vilka platser i den fria uteleken det sker flest konflikter på och omständigheterna kring dessa. I framtida studier hade man kunnat undersöka styrda lekar på dessa platser för att sedan kunna jämföra det med Majorano, Corsano & Triffonis studie. Är det

fri lek på dessa platser eller är det styrd lek på dessa platser som orsakar flest konflikter?

Avslutningsvis skulle resultatet från vår studie kunna användas som en utgångspunkt för en framtida studie. Vår teori skulle kunna användas som en hypotes för framtida forskare att utgå ifrån. Forskningen skulle även kunna använda en annorlunda teoretisk utgångspunkt vilket hade krävt ett annat sätt att analysera data på. Därefter hade det varit intressant att jämföra de resultaten med våra resultat och i förelängningen kunna diskutera likheter och skillnader samt eventuella orsaker bakom de faktorerna.

Källförteckning

Bengts, M & Gårdsäter, H. (2012). *Fullt av lek: om att ge utrymme för skolbarns lek*. Stockholm: Lärarförbundets förlag.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Upplaga 3). Stockholm: Liber.

Cupach, W.R., Canary, D.J. & Spitzberg, B.L. (2009). *Competence in interpersonal conflict*. Long Grove, Illinois: Waveland Press.

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. (Upplaga 4). Lund: Studentlitteratur.

Djurberg, S. (2021) *Siffror: så mycket minskade konflikterna med rörelsesatsning*. Hämtad den 3 november 2022 från: <https://www.lararen.se/fritidspedagogik/aktuellt/siffror-sa-mycket-minskade-konflikterna-med-rorelsesatsning>

Gillham, B. (2008). *Observation techniques*. London: Continuum International.

Gloeckler, L. & Cassell, J. (2012). Teacher Practices with Toddlers During Social Problem-Solving Opportunities. *Early Childhood Education J.* 40:251–257. DOI: 10.1007/s10643-011-0495-4

Hakvoort, I. (2010). Bara bråk? Bygg en pyramid. I Palm, M (Red.), *Låt oss tvista- igen! - om konflikthantering i förskola och skola*. Pedagogiska magasinets skriftserie, nummer 8. Stockholm: Lärarförbundets förlag.

Hakvoort, I. (2020). Skolans uppdrag och konflikthantering. I I. Hakvoort & B. Friberg (Red.), *Konflikthantering i professionellt lärarskap*. (Fjärde upplagan). Malmö: Gleerups.

Jensen, M. (2013). Barn, konflikter och konflikthantering. I A. Fjällhed & M. Jensen (Red.), *Barns livsvillkor* (s. 173–192). (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Lago, L. & Elvstrand, H. (2019). “Jag har oftast ingen att leka med” [“Usually I have no-one to play with”]: Sociala exkludering på fritidshem [peer rejection in leisure-time centres]. *Nordic Studies in Education*, 39(2), 104–120. DOI: 10.18261/issn.1891-5949-2019-02-03

Majorano, M., Corsano, P. & Triffoni, G. (2015). *Educators' Intervention, Communication and Peers' Conflict in Nurseries*, *Child Care in Practice*, 21:2, 98–113, DOI: 10.1080/13575279.2014.1001812

Medlingscentrum. (U.Å). *Konflikthantering i skolan*. Hämtat den 5 november 2022 från: <https://www.medlingscentrum.se/konflikthantering-i-skola>

Nationalencyklopedin. (U.Å). *Reliabilitet*. Hämtat den 6 december 2022 från: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/reliabilitet>

Pihlgren, A. S. (red.) (2019) *Rasten: möjligheternas mellanrum*. (Upplaga 1)
Lund: Studentlitteratur

Power, T.G. (2000). *Play and exploration in children and animals*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.

Saiti, A. (2015). Conflicts in schools, conflict management styles and the roles of the school leader: A study of Greek primary school educators. *Educational Management Administration & Leadership*, 43(4), 582–609. DOI: 10.1177/1741143214523007

Skolverket. (2014). *Skolverkets allmänna råd med kommentarer - Fritidshem*. Stockholm: Fritzes kundservice.

Skolverket (2022). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022*. [Stockholm]: Skolverket.

Strauss, A. & Corbin, J. M. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*. Newbury park, CA: Sage

Svedberg, L. (2021). *Gruppsykologi: om grupper, organisationer och ledarskap*. (Sjunde upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Svenska Akademien. (2015). *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket*. (Fjortonde upplagan). Stockholm: Svenska Akademien.

Svenska Akademien. (2021). *Svensk ordbok*. Hämtat den 2 november 2022 från: <https://svenska.se/so/?id=192936&pz=7>

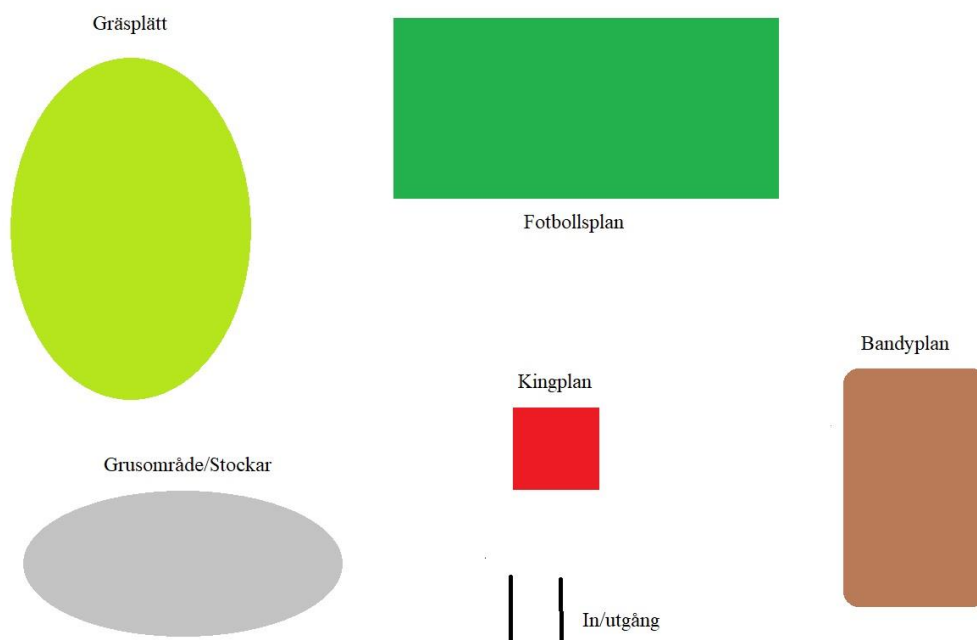
Vestal, A. & Aaron Jones, N. (2004). Peace building and conflict resolution in preschool children. *Journal of research in childhood education*. 19(2)

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*.
https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Bilaga 1

Plats	Konflikt	Omständighet

Bilaga 2

Bilaga 3

Plats	Antalet konflikter	Omständigheter			
		Antal Elever	Personal	Material	Yta
King					
Fotbollsplan					
Bandyplan					
Grusområde/ stockar					
Gräsplätt					
In/utgång					

Bilaga 4

Plats	Antalet konflikter	Omständigheter				
		Antal Elever	Personal	Elev- Personal	Yta	Material
King						
Fotbollsplan						
Bandyplan						
Grusområde/ stockar						
Gräsplätt						
In/utgång						

Bilaga 5

2022-09-27

Missivbrev

Information till personal och vårdnadshavare på (.....)

Hej!

Vi är två studenter, Jesper Eliasson och Nahom Kiflay som studerar Grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i fritidshem på Högskolan i Kristianstad. Just nu läser vi vår sista termin och vi håller på att skriva vår examensuppsats. Syftet med vår uppsats är att undersöka var konflikter sker och under vilka omständigheter konflikterna gör det i elevernas utelek.

För att vi ska kunna få underlag till vår uppsats hade vi önskat att få komma till er skola för att kunna göra våra observationer. Vi kommer att utföra observationer under elevernas utelek. Under observationerna kommer vi inte att integrera eller gå in i elevernas lek utan vi kommer endast observera den. Vi kommer inte heller göra någon fotografering eller videoinspelning. Dessa observationer kommer att ge oss underlag till vårt fortsatta skrivande och vi hoppas att ni skulle vilja delta.

Allt deltagande i studien är anonymt och uppsatsen kommer att skrivas så att den som läser den inte kommer kunna identifiera ort, skola, elev eller pedagog. Vi kommer även att ta hänsyn till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (www.vr.se) vilket betyder att vi kommer hantera allt material vi samlar in med varsamhet så ingen obehörig kan ta del av dem.

Medverkan i observationen är självklart frivillig och skulle ni inte vilja att ert barn deltar i observationen kontakta oss på vår mail som ni finner nedan. Har ni några frågor eller funderingar är ni varmt välkomna till att höra av er till oss, eller vår handledare Patrik Ehrlow.

Vi nås lättast på jesper.eliasson0024@stud.hkr.se eller nahom.kiflay0014@stud.hkr.se. Om ni vill kontakta Patrik når ni honom på patrik.ehrlow@hkr.se